

MEHMET USLU

(1929 – 2013)

Aslı Konya Beyşehir'e dayanan Mehmet Uslu, 1929 İzmir doğumludur. Doğduğu günden beri de -80 yıldır- İzmir'de ikamet etmektedir. İzmir Risale-i Nur talebelerinin ilklerindedir... Tıpkı Ahmet Feyzi Kul, Abdurrahman Cerrahoğlu, Muzaffer Arslan, Mustafa Birlik, Ali Demirel, Mehmet Akif Usanmaz, Bekir Akgün, Hüseyin Çağdır... gibi. Mehmet ağabey Risale-i Nur'u, ilk defa 1954 senesinde Ahmed Feyzi Kul'dan dinler ve bu harika eserlerin cazibesine kapılır. Hemen kitapların müellifi Bediüzzaman Hazretlerine ziyarette bulunmak ister. Acele eder; çünkü Üstad hakkında henüz aklının ermediği bazı sorular vardır.

Isparta'da gerçekleşen birinci ziyaretinde, Bediüzzaman Hazretleri O'na, fiilen öyle bir cevap verir ki; gayr-i ihtiyari, "Lâ İlâhe illallah Muhammedün Resulullah" diye bağırarak zorunda kalır... Ziyaretinden naklettiği çok önemli ve dikkat çekici bir hatıra daha var; o da, Üstad Bediüzzaman Said Nursi Hazretlerinin İzmir için yaptığı bir tespit... Bu tespitin benzer ifadelerle Bediüzzaman tarafından Mustafa Birlik'e de söylendiğini, daha evvel Birlik ağabeyden dinlemiş ve bu kitabın birinci cildinde neşretmişim. Mehmet Uslu, üç kere Üstad Hazretlerine ziyarette bulunmuş, elini öpmüş ve duasını almıştır...

Nur Camiasında İzmir'in tanınmış siması Mustafa Birlik, Mehmet Uslu'nun eniştesi ve dayısının oğludur. İkisi de 1954 senesinde tanışmışlar Nurları. Onların, Kadifekale'deki meşhur Patlıcancı Yokuşunun sonunda bulunan üç katlı evleri, İzmir'in ilk hizmet merkezlerinden birisidir. Acizane benim de ilk defa 1968 senesinde Risale-i Nur dersine gittiğim ev burasıdır. Birlik ve Uslu, şehrin en merkezi yerlerinde alüminyum mutfak eşyaları imalatı ve züccaciye toptancılığı yapmışlardır. Nur kervanının çilekeş hadim ve hameleleri olan Birlik ve Uslu ağabeylerin evleri ve dükkanları neredeyse her hafta polis tarafından aranmış ve kendileri de rekor seviyede takibata uğramışlardır... Çok sıkıntı çekmiştir onlar... Yanlış anlaşılmasın, Onlarda aranan silah veya uyuşturucu değil, kitaptır; sadece kitap... 12 Mart 1971 Muhtırasında, İzmir'de başlatılan büyük nurculuk davasında, savcı, Mustafa Birlik'i içeri almış, fakat her taşın altından çıktığı halde, Mehmet Uslu'yu bir türlü hapse atamamıştır. Bunun da basit bir hikayesi var...

Hatıralarını aldığımızda 80 yaşında olan Mehmet Uslu ağabey rahatsızdı, sağlık problemleri var... Aziz Ergener ağabey ile beraber, Kemeraltı Çarşısında kiraya verdiği bir dükkânda kaydettiğimiz sohbetimizin sonunda: "Ömer kardeş rahatsızlığım dolayısıyla bu kadar anlatabildim, daha çok şeyler var aslında, artık kusura bakma" dedi. Hatıralarını metin haline getirdikten sonra kendisine tashih ettirdim. Mehmet ağabeye Allah'tan acil şifalar niyaz ediyoruz. 30 Mart 2013 tarihinde vefat etti.

Mehmet Uslu Anlatıyor:

1929 İzmir doğumluyum. Büyüklerim Konya Beyşehir'den hicret etmişler İzmir'e. Mustafa Birlik benim eniştem ve dayımın oğlu olur. Anafartalar Caddesinde, alüminyum mutfak eşyaları üzerine perakendeci dükkanımız vardı. 1973 senesinde Kemeraltı'ndaki Leblebici Hanına geçtik. Orada, "Uslu" markasıyla alüminyum tencere, kaşık, kepçe,

kevgir gibi mutfak eşyaları imalatı ve toptancılık yaptık. Alüminyum, çelik malzemeye dönünce biz de imalatı terk edip toptan züccaciye ticareti yapmaya başladık. Şimdi emekli olarak kiralarla geçimimi temin ediyorum. Patlıcancı yokuşundaki evde Mustafa Birlik üçüncü katta, ben ikinci katta oturdum. En alt kat ise imalathanemizdi. İmalatı daha sonra Karabağlar'a taşıdık.

RİSALE-İ NUR'U 1954 SENESİNDE AHMED FEYZİ AĞABEYDEN DİNLEDİM

Risale-i Nur'u 1954 senesinde Ahmed Feyzi Kul ağabeyden dinledim ben ilk defa. Bir topluluk içindeyken Ahmed Feyzi ağabey de oraya geldi. Risale-i Nur'dan ve Bediüzzaman'dan mevzu açıldı; Ahmed Feyzi ağabey anlatmaya başlayınca biz merakla dinledik. Neticede Ahmed Feyzi ağabeyle ahbab olduk ve Risale-i Nur'u okumaya başladık. Aslında ben daha evvel risaleleri duymuştum, fakat karşıydım... Yani hapse atılacağız, genciz, yeni evlenmişiz falan diye... O zaman nurcuyum demek meseleydi, hemen içeri alıyorlardı... Ahmed Feyzi Kul ağabeyle tanışınca, O, meseleri iyice anlattı ve kanaatim değişti...

O zamanlarda kitap olarak Risale yoktu, teksir olarak vardı. Bizden daha eski Abdurrahman Cerrahoğlu ağabeyin İzmir Anafartalar Caddesinde bir kırtasiye dükkanı vardı. O getiriyordu Risaleleri İzmir'e. Anafartalar'da Hatuniye Camisinin orada dükkan komşumuzdu zaten. Abdurrahman Cerrahoğlu Üstad'ın eski talebelerindendi. Bir de Necati Bey vardı Başgedikli (Astsubay Başçavuş), teksir işlerine daha çok o bakıyordu. Fakat o zamanlarda hizmet kolay olmuyordu. Emniyet, Abdurrahman ağabeyin dükkanında hemen her hafta arama yapıyordu. Abdurrahman ağabey kırtasiyeyi daha sonra Mustafa'ya (Birlik) devretti, kendisi biraz geri çekildi. Risaleleri Mustafa Birlik temin etmeye başladı.

İzmir'de bundan başka; Çuvalcı Hacı Bekir (Akgün) Efendi vardı. İki üç tane de hava başgediklisi vardı; Necati Bey, Mehmet Akif usanmaz, Ali Demirel gibi... Hizmet bunlarla başladı İzmir'de. Her hafta birimizin evinde ders yapılırdı. 1954'lerde İzmir'de bütün cemaat iki elin parmakları kadar ya vardı ya yoktu; 10 kişiyi geçmez. Mustafa Birlik de benden birkaç ay evvel tanıdığıdır Risale-i Nur'u.

KAFİRLİK, GAVURLUK İZMİR'DEN GİRDİ İNŞALLAH ORADAN ÇIKAR GİDER

Ahmed Feyzi ağabeyle tanışıp, Üstad'ı, ondan dinledikten sonra; "ben bu zatı görmem lazım, ziyaretine gideceğim" dedim. Çünkü benim Üstad Hazretleri hakkında hala bazı şüphelerim vardı. Bu kadar talebeye nasıl bakıyor, geliri nerden, nasıl geçiniyor, hediye de kabul etmiyor, ne yer, ne içer diye aklıma takılıyordu; tereddütlerim vardı... Onun için gidip kendisini bir göreceğim dedim.

İlk ziyaretim bu hislerle 1954 senesinde Isparta'da oldu. Biz giderken Ahmed Feyzi ağabeyden mektup götürmüştük. Muzaffer Arslan, benim rahmetli biraderim Abdülkadir Uslu ve ben, üçümüz beraber gittik. Isparta'da bir gece Nuri Benli'nin Otelinde kaldık. Nuri Benli bize; "önce Hüsrev ağabeye gidin" dedi ve yanımıza bir adam verdi. Fakat biz daha kestirme olsun diye Üstad'a gittik evvela, şimdi müze olan evde kalıyordu Üstad. Yalnız zili çok çaldığımız halde açmadılar bize kapıyı. Mecbur olduk Hüsrev ağabeyin evine gitmeye. Hüsrev ağabey 2,5 saat ders yaptı bize. Bizim Kadir'de biraz müskirat kullanma vardı ki; bize üzümle başladı, üzümle bitirdi 2,5 saatlik dersini. Üzümün faydalarını; üzümünden şarap, sirke yapıldığından falan bahsetti... O zaman daha yazıcılık meselesi yoktu.

Hüsrev ağabeye bir kutu şeker hediye götürmüştüm, Üstad Hazretlerine de iki kilo bal götürmüştüm. "Alıyorlar mı, almıyorlar mı?" diye de kalbimden geçiyordu. Maksadım biraz böyleydi. Yalnız Hüsrev ağabeye aldığım şekeri vermeyi unuttuk, çıktık oradan, aklımıza geldi ama artık dönmedik geriye.

Zübeyir ağabey karşıladı bizi. Paketleri görünce, "ne bunlar?" dedi. "Hediye getirdim" dedim. "Üstad Kabul etmiyor" dedi. Hatta alırsın almazsın diye de biraz iş uzadı. Ama netice olarak almadı. Biz dedik ki: "Kapının arkasına koyalım, giderken alalım. Yalnız bunu Üstad Hazretlerine söyleyeceksin" diye şart koştuk. O da, "peki söyleriz" dedi. Bir

müddet talebelerin odasında durduktan sonra Üstad Hazretleri gelsinler diye haber gönderdi.

Üstad Hazretlerinin odasına girdik. Üzerinde beyaz patiskadan yapılmış cüppesi vardı. Kolları gayet genişti. Odada demir karyolası ve yerde bir hasır vardı. Selam verdik, elini öptük, hasırın üzerine sıralanıp oturduk. "Nerden geldiniz?" dedi. İzmir'den deyince: "Maşallah, çok iyi, ben İzmir'e gelecektim, madem siz İzmir'den geliyorsunuz benim gelmeme ihtiyaç kalmadı" dedi¹. Biz tereddütlü bakınca: "Kafirlik, gavurluk İzmir'den girdi; madem siz geldiniz inşallah oradan çıkar gider" dedi. Biz Üstad Hazretlerinin konuşmasını tam anlayamıyorduk. Bir şeyler daha anlattı. Sonra: "Esselamü aleyküm kardeşim!" dedi. Bu gidebilirsiniz demekmiş meğer. Ama biz, Üstad "Esselamü aleyküm kardeşim!" dedikçe daha rahat oturuyorduk. Temel yok ki bizde. Biz sanıyoruz ki; Üstad, daha iyi oturun diyor bize. Biz de iyice yerleşiyorduk yerimize. Zübeyir ağabey bize işaret etti ama biz yine kalkamadık.

KÜÇÜCÜK KREM KUTUSUNDAN NE KADAR PARA ÇIKTI

Zübeyir ağabey tekrar işaret edince kalktık; Üstad Hazretlerinin elini öptük, ayrılacağımız sırada Zübeyir ağabeye: "Ağabey sen bana söz verdin, hediyeleri Üstad Hazretlerine söyle" dedim. Zübeyir ağabey: "Üstadım, bu kardeşimiz bir hediye getirmiş, ben almadım, kapıda çok münazara ettik, kapının arkasına koyduk. Bunu size söylememi istiyor. Bilmiyormuş bizim hediye almadığımızı" dedi. Üstad: "Benim zekatımı alır mı sor bakalım" dedi. "Alırım" dedim. "Kaç okka bunlar, kaçta aldınız" dedi. Ben de: "Bir okka şeker var, 75 kuruşa aldım. İki kilo da bal var, onları da 75'şer kuruştan aldım okkasını" dedim.

Üstad Hazretleri Zübeyir ağabeyden para kutusunu istedi. Küçük bir krem kutusu geldi, kalınlığı bir parmak yok yani. Zübeyir ağabey kapağını açtı ve Üstad Hazretlerine verdi. Üstad Hazretleri zaten geniş olan cüppesinin kollarını iyice sıvadı, krem kutusunu aldı, "Bismillah!" deyip avucuna döktü. Oradan, önce sekiz kişiye tayin bedeli olarak talebelere verilmesi için Zübeyir ağabeye verdi. Ondan sonra da bana dokuz tane sarı 25 kuruşluk verdi. Avucunda kalan parayı da tekrar krem kutusuna döktü. Kutunun kapağı kapanmadı. Ben bunları dikkatle izliyordum; kendi kendime düşündüm: "Bu kutu alsa alsa bu paralardan üç-beş tane alır, haydi on tane alsın. Sekiz tane Zübeyir ağabeye, dokuz tane de bana verdi. Paralar arttı, şimdi de kutunun kapağı kapanmıyor. Artık kendimi tutamadım bağıra bağıra; "Lâ İlâhe illallah Muhammedün Resulullah" dedim. Üstad hiçbir şey demedi... Bunları bana gösteriyordu Üstad. Bunları ben gözlerimle böyle gördüm. Hani şüphelerim vardı ya... "Bak gör bu paralar nereden geliyor gör" diyordu bana.² Çıkarken ben tekrar döndüm elini öptüm, tekrar döndüm bir kere daha öptüm, bir daha döndüm ellerini öptüm. Geri geri çekilip çıktım... Üstad'ı tanır tanımaz ilk ziyaretim böyle olmuştu. Bütün şüphelerime Üstad Hazretleri böyle cevap vermişti...

Üstad Hazretlerine ikinci ziyaretim Emirdağ'ında oldu. Birinciden birkaç sene sonra 1956'larda olabilir. Halıcı Hüseyin (Çağdır) efendi, Mustafa Birlik, Otelci Mehmet Metin olmak üzere dokuz kişi gittik. Çalışkan'ların dükkanına indik önce, minibüsle gittik biz. Mehmet Çalışkan ağabey bir arkadaşla Üstad Hazretlerine haber gönderdi. Cevap geldi: "Üstad Hazretleri rahatsız, bir kişi aranızdan gelsin." Aramızda istişare ettik Mustafa Birlik" gitsin diye karar verdik. Mustafa Birlik gitti; daha oraya vardı veya varmadı,

¹ Bediüzzaman Hazretlerinin buna benzer bir tespitini Mustafa Birlik ağabeyden de kaydetmiştim. Şöyle diyor Bediüzzaman: "Kardeşim! İzmir benim nazarımda mühimdir. Çünkü İzmir, Ortadoğu'da ve Balkanlar'da masonların merkezidir. İzmir ticarî bir merkez olarak Anadolu'ya ahlâkı yayan bir yerdir. Eğer orada Ahmet Feysi ve sizler olmasaydınız, benim gelmem lâzımdı oraya."

² Mehmet Uslu'nun aldığı fiili cevap, Risale-i Nur'da sözlü olarak da çok yerlerde geçmektedir. Mesela: "Bu beş seneki nefyimde, çok dostlar bana hediyelerini kabul ettirmek için çok çalıştılar, kabul etmedim. "Öyle ise nasıl idare edersin?" denilse, derim: Bereket ve ikram-ı İlahî ile yaşıyorum. Nefsim çendan her hakarete, her ihanete müstehak ise de; fakat Kur'an hizmetinin kerameti olarak, erzak hususunda ikram-ı İlahî olan berekete mazhar oluyorum." (Mektubat 66)

arkadaşlar sızlanmaya başladı: "Biz buraya kadar geldik, Üstad Hazretlerini görmeden mi gideceğiz" diye söylenmeye başladılar. İkinci bir haber geldi; "hepsi gelsin" diye. Vardık Üstad'a, elini öptük. Üstadın konuşması yine aynı şekilde hoş geldiniz, kimsiniz, nereden geliyorsunuz şeklinde oldu. Bir gece kaldık Emirdağ'ında biz. Üstad'a bir köfte gelmiş; bizim için, "bunlar doymaz, bunu da verin" diye göndermişti bize. Muhtemelen sahurda olacak, çünkü Ramazan ayındaydık.

Üçüncü ziyaretim ise yine Isparta'da oldu. 1959 senesinde ben Beyşehir'e gidiyordum. Giderken Üstad'a uğradım. Üstad Hazretleri faytonla gezmeye gidecekmiş. Merdivenlerden inerken ben de oraya vardım. Benim için, "kardeşimiz beklesin, geleceğim ben" demiş. Ben yukarı çıktım ağabeylerle oturduk konuştuk. Zübeyir, Sungur ağabeyler vardı. Bayram ağabey Üstadla beraber gitti. Bir saat sürmedi Üstad hazretleri geldi elini öptüm, beş dakika kadar kaldım yanında. Aynı manada hal hatır sordu. Bir şey konuşmadan ayaküstü gibi oldu bu son ziyaretim.

Üstad Hazretleri vefat etmeden evvel Ankara'da Tarihçe-i Hayat mahkemesi vardı. Biz kalabalık olsun diye bu mahkemeye de gittik. Av. Bekir Berk ve Av. Necdet Doğanata da vardı. Üstad Hazretleri de gelecek dendi ama Ankara'ya sokmamışlar o zaman.

Üstad Hazretlerinin cenazesine ben gidemedim. Mustafa Birlik, Halıcı Hüseyin, dört kişi bir taksi tutarak gittiler İzmir namına.

SAVCI NURETTİN SOYER ÇOK MENFİ BİR ADAMDİ

Birkaç haftada bir polisler gelip depomu, dükkanımı arıyorlardı. Ama ben hep tedbirliydim. Depomda Risaleler devamlı olduğu halde bulamazlardı. Mesela dükkanımda en alta çay bardağı kolisini, onun üstüne kitap kolisini, en üste de tekrar çay bardağı kolisini koyardım. Her zaman tedbirliydim. Polis bulamazdı kitapları.

12 Mart 1971 ihtilalinden birkaç gün sonra bir Pazar günü; biz ve Mustafa Birlik beraberce Buca Kuruçeşme taraflarına bir gezintiye gitmiştik. Çoluk çocuk hep beraber... Kır havası olsun diye... Öğleden sonra gitmiştik... Çocuklar biraz oynadı, bir kahvaltı yaptık, ikindiden sonra döndük geldik eve...

Benim kız çocuğu: "Baba polisler geldi" dedi. "Mustafa Birlik nerde?" dediler. "Yukarda, üst katta" dedi bizimkiler. Onlar Yukarıda arama yaparken Avukat Gültekin Sarıgül de gelmez mi. Hemen sus işareti yaptık "ev aranıyor" deyip Gültekin Bey'i içeri aldık. Ben küçük kızımı gönderdim üst kata, "bak bakalım kızım ne yapıyorlar" diye. Kız geldi: "Baba yorganların arasını bile arıyorlar" dedi. Ben, "hadi kaçalım yoksa şimdi sıra bize gelecek" dedim.

Benim kapımda jipim vardı. Gültekin Bey'le bindik cipe; marşa basmadan yokuş aşağı saldı. Ses duyulmadan benim dükkana gittik. Dükkanda kitaplar vardı, onları kaldıralım diye gittik. Günlerden Pazar. Gerekli tedbirleri aldıktan sonra tekrar eve döndük. Bizden az evvel Mustafa Birlik'i alıp gitmişler. Giderken beni sormuşlar. "Evde yok" deyince gitmişler. Biz firar etmemizle kurtulduk. Onlar altı ay yattılar.

Beni Mustafa Birlik'in kardeşi zannetmişler, Mehmet Birlik diye yazmışlar. Savcı Nurettin Soyer vardı, çok menfi bir adam. Nurcuyum diyeni çeri atıyordu. Savcı, "hangi taşı kaldırırsam bu ikisi var, fakat alamıyorum içeriye" demiş. Bu isim karışıklığından dolayı Yusuf ve ben gitmedik mahkemeye, bizi tespit edemediler. Hatta içeri girenlere yemek götürdük biz. 28 numara en büyük sefertasını ilk defa ben icad etmişim. İlk imalatı bana aittir. Askılı olarak yaptım, çok büyüktü, zor götürürdük onları.

Patlıcanlı Yokuşunun sonunda bulunan bu ev, İzmir'in ilk hizmet merkezlerinden birisidir. Bugün boş duran evin üst katında Mustafa Birlik, orta katında Mehmet Uslu oturmuştur. Zemin kat, "Uslu" marka alüminyum mutfak eşyalarının ilk imalathanesiydi.